

Saksalainen kauppavedenalainen "Deutschland".

KATSAUKSIA

Kauppa-vedenalainen. Nykyinen sota on luonut suuressa määrässä uusia keksintöjä. Tarve on siihen pakottanut. Työvoiman ollessa sotivissa maissa vähäistä, naistyön astuessa etualalle, on oltu pakotettuja kehittämään konetta yhä täydellisimmiksi. Koneitten tuotantokykyä on myös hirvittävästi lisätty. Etenkin ampumatarve-teollisuudessa.

Viimeisimpien maailmaa hämmästyttävien uutuuksien joukossa on kauppa-vedenalainen. Siitä liikkui huhuja jos minkälaisia. Niitä ei otettu oikein todenkannalta. Tulla porahtipa sitten eräänä päivänä Baltimoren satamaan tämä huhuttu vehje. — "Deutschland" oli nimeltään. Vedenalainen vene, mutta tällä kertaa rakennettu vain rauhallista tarkotusta varten — kaupan välittämiseen.

Englannin laivasto näet estää laivoja kulkemasta Saksan ja Yhdysvaltain välillä. Saksassa on kipeä puute useista tarveaineista. Niitä olisi Yhdysvalloissa saatavana. Oli siis pakko ryhtyä tuumimaan keinoa, miten pääsisi Yhdysvaltojen kanssa kauppayhteyteen. Silloin laadittiin tämä vedenalainen vene. Se lähti liikkeelle sak-

salaisesta satamasta, kuljettaen lähes tuhannen tonnia lastia — väriaineita — mukanaan. Vältti englantilaisten sotalaivojen vaanivat katseet. Uhkarohkea yritys onnistui täydellisesti. Englannin kauppasulku oli murrettu — yhteys Amerikan ja Saksan välillä oli aikaansaatu.

Tätä kauppayhteyttä aiotaan jatkaa. Lisää tällaisia vedenalaisia rakennetaan Saksassa. Kuulutetaan laittettavan oikea vedenalainen kauppalaivasto.

Saksalaisten nerokkuus on saanut koko maailman ihmettelemään ja ihaillemaan heidän insinööritaitoaan. Mutta tässä ei ole koko jutun alnoa merkitys. Kun lähemmin asiaa tarkastaa, havaitsee sillä olevan sotalaivastoa mullistavan merkityksen.

Tämän vedenalaisen tulo Amerikkaan osottaa näet, että voimakkaimkaan laivasto ei kykene sulkemaan vedenalaista kauppaa. Mikä tästä on seurauksena. Epäilemättä se, että tulevaisuudessa vallat varustautuvat sodan varalta, ei enää jättäiläismäisiä sotalaivoja kilvan rakentamaille, vaan varustamalla itselleen suuren vedenalaisen kauppalaivaston. Sodan puhjetessa ei voimakkaimmakaan sotalaivaston

avulla voida ylläpitää silloin "meren herruutta".

Lähitulevaisuudessa voitane odottaa, että jos yleensä tulevaisuuden sota varten vielä varustaudutaan, niin varustautuminen tapahtuu suurensa mittakaavassa vedenalaisten kauppa-laivojen rakentamisen kautta. Suuret sotalaivastot jäävät tällöin yhä enemmän sivuun.

Tämä merkitselsi mullistavaa merkitystä militarismin historiassa. Sotalaivastojen merkityksen pienentyessä, pienentyisi myös aina uhkaava sodan vaara, mikä pillee jättäjälämmäisessä sotalaivastojen kilpavarustamisessa.

Sosialismi elää voitokkaana. Kun nykyinen sota puhkesi ja outojen olojen pakottamana kansainvälinen sosialistinen toiminta ikäänkuin kuoli, tulivat useat sosialistitkin epätoivoksiksi sosialismin tulevaisuuteen nähden. Kapitalistilehdet ovat tähän saakka kilvan ilkkuneet työläisten kansainvälisestä solidarisuudesta. Saapuupa sitten Suomesta tieto, että sikäläiset toverit ovat valinneet eduskunnan enemmistön sosialistiseksi. (Siitä kirjoitus tämän numeron alussa.) Ällistyneinä katsoivat porvarilehdet tätä merkkiä. Se pakotti heidät ajattelemaan. Niinpä useassa porvarilehden toimituskirjotuksessa on täydytty myöntää, että sosialismi ei ole kuollut. Vielä enemmänkin. Tämä tapaus osoittaa, että sodan jaloista sosialismi nousee entistä voimakkaampana. Väkevänä se kohottaa päänsä korkealle.

Sotivien maitten valtiovelkojen kaahea lisääntyminen, sodassa syntyvä hirvittävä tuhlauus, satojen tuhansien työläisten surmaaminen ym. on pakottanut kapitalistiluokan jo harkitsemaan: Mitähän seuraa kaiken tämän lopuksi? Porvarilliset taloustieteilijät katsovat itsensä pakotetuksi hakemaan selitystä tähän pulmalliseen kysymykseen — sosialismista. Sosialistinen talousoppi antaa heille avaimen ratkaisuun. Se näyttää, että tätä yleistä maailmanrymäkkaa seuraa työväestön voimakas nousu. Lähestyy se aika, jolloin tällainen tilanne tehdään mahdottomaksi.

Kaikilla tahoilla ollaankin nyt jo

pakotettuja tunnustamaan, että sosialismi ei kuollutkaan. Se elää monta vertaa voimakkaampana kuin aikaisemmin!

Mexicon ja Yhdysvaltain järjestyneiden työläisten konferenssi. Kesäkuun loppu ja heinäkuun alkupäivinä pitivät Amerikan työväenliiton ja Mexicon ammattijärjestöjen edustajat yhteisen konferenssin Washingtonissa. Konvetsioni oli kutsuttu koolle neuvottelemaan näiden kahteen maan työläisten yhteisistä asioista ja toimimaan uhkaavan sodan välttämiseksi. Vaikka konferenssi oltiin liian pitkäsesti kutsuttu koolle, joten Mexicon työväenjärjestöt eivät voineet kunnollisesti edustajiaan valita, niin siitä huolimatta sen harkinnoilla ja päätöksillä tulee olemaan kauaskantoinen vaikutus. Julistuksessa, jonka konferenssi antoi, ensinnäkin kehoitettiin Yhdysvaltain ja Mexicon välisten riitaisuuskien sovittelamista rauhallista tietä. Sen jälestä kehoitetaan luomaan yleisamerikalainen työväenliitto johon kuuluisivat ei ainoastaan Yhdysvaltain ja Mexicon, mutta kaikkien Amerikan maiden työläiset.

Tämän lisäksi konferenssi nimitti komitean, jossa on kummankin maan edustajia. Tällä komitealla, joka on pysyväsesti koolle niin kauan kuin sodan vaara on olemassa, on valta, hätätilan sattuessa, kutsua koolle näiden maiden työläisten edustajat neuvottelemaan esillä olevista asioista.

Tätä neuvottelukokousta, vaikka sen päätökset ja julistukset ovatkin monessa suhteessa laimeita ja hämääriä, voidaan kaikesta huolimatta pitää yleisamerikalaisen työväenliiton alkuna. Konferenssi tunnusti ja julkkilausui, että koska Amerikan maiden kapitalistit muodostelevat liittoja ja valtiot välillensä sopimuksia kapitalististen riisotetujen edistämiseksi, niin työläisille, turvataksena elämän tasoaan ja tehdäksensä sen jatkuvan korottamisen mahdolliseksi, on yhtä tärkeätä ja välttämätöntä järjestyä kansainvälisesti. Olisi suuresti toivottavaa, että konferensin alkama työ nopeasti edistyisi.